

Osavuositarkastus 1/2024

2963/00.01.03.00/2024

Aluehallitus 02.05.2024 § 73

Lisätiedot	Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus päättää merkitä osavuositarkastuksen 1/2024 tiedokseen ja saattaa sen edelleen aluevaltuustolle tiedoksi.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu tammi-maaliskuun tietojen perusteella 1. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Toiminnan ja talouden toteutumista sekä strategisen uudistusohjelman etenemistä käsitellään kuukausittain johtoryhmässä ja aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan. Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.</p> <p>Hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi laki hyvinvointialueiden rahoituksesta edellyttää, että hyvinvointialueiden on saatava talous tasapainoon ja taseeseen kertyneet alijäämät katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Mikäli hyvinvointialue ei suoriudu näistä lakisääteisistä velvoitteistaan, voi ministeriö käynnistää arviointimenettelyn, jonka yhteydessä selvitetään aina hyvinvointialueliitoksen mahdollisuus.</p> <p>Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kaikilla palvelutuotannon toimialueilla on ollut haasteita lakisääteisten palvelujen järjestämisessä. Tämän vuoksi vuoden 2024 talousarviossa on varattu 15 milj. euron lisäpanostus lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Rahoitusmalliin sisältyvä siirtymätasaus leikkaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tarveperusteista rahoitusta yli 60 milj. euroa vuonna 2024. Tämän seurauksena hyvinvointialueella on vaikeuksia vastata väestön kasvavaan palvelutarpeeseen ja saada talous tasapainoon. Vuoden 2024 talousarvioon on sisällytetty strateginen uudistusohjelma, jolla tavoitellaan 10 milj. euron säästöjä toimintamenoihin.</p>

Tavoitteena on, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue onnistuu palvelujen järjestämistehtävässään ja myös tasapainottamaan taloutensa lakisääteisessä ajassa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toiminnan rohkeaa uudistamista palvelustrategian mukaisesti ja palveluverkon ripeää toimeenpanoa vuoden 2024 loppuun mennessä. Toiminnallisen uudistamisen avulla saavutettavat taloudelliset hyödyt syntyvät kuitenkin hitaasti – aikaisintaan parin kolmen vuoden aikana. Sen vuoksi kuluvana vuonna tullaan tarvitsemaan myös nopeasti vaikuttavia talouden tasapainottamistoimenpiteitä talousarviossa pysymiseksi.

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä kärjestä eli menestystekijästä. Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Uudistusohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan kullekin konkreettiselle toimenpiteelle asetettavan operatiivisen mittarin avulla. Nämä operatiiviset mittarit tulevat olemaan hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia ja niitä käsitellään kuukausittain laajennetussa johtoryhmässä.

1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-tunnusluvun avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoisesti tavoitetasoksi on asetettu, että $NPS > = 75$. Mittarin valmistelu on vielä kesken, tavoitteen toteutumisen seuranta mahdollistuu myöhemmin.

2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan ”liikennevalomallin” avulla: punainen < 80 %, keltainen 80–90 % ja vihreä 90–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo on maaliskuun lopussa 89,6 %, joka on tavoitetason keskivaiheilla. Mittarin tavoitearvo on parantunut 1,8 prosenttiyksikköä edellisen kuukauden tilanteesta.

3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistä vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta. Vuoden 2024 aikana selvittää mahdollisuutta mitata tämän strategisen mittarin toteutumista entistä tarkemmin esim. eNPS-mittarin avulla. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Maaliskuun lopussa sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuodesta 4,8 %, kokonaistavoite ei kuitenkaan ole toteutunut.

4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2024 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään miljoona euroa. Hyvinvointialueetasolla tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tulosenusteen perusteella kuukausittain. Maaliskuun taloustietojen perusteella vuosikate tulisi olemaan lähes -14 milj. euroa, joten

taloustavoite ei olisi toteutumassa, ellei talouden suuntaa saada mahdollisimman nopeasti käännettyä tavoiteltuun suuntaan.

5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Tämän tavoitteen toteutumisesta saadaan tietoa vuosittain toteutettavalla Luottamus & Maine-tutkimuksella. Tavoitteena on, että organisaatiomielikuva kehittyy myönteiseen suuntaan ja sijoitumme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa. Mittarin toteutuminen ei ole vielä mahdollista, Luottamus & Maine-tutkimus valmistuu kuluvan vuoden toisella puoliskolla.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli valtion yleiskatteellinen rahoitus (n. 780,1 milj. euroa), joka muodostuu valtiovarainministeriön pääasiassa tarpeeseen perustuvasta laskentamallista, jossa Pohjois-Karjalan laskennallista rahoitusta on pienennetty siirtymätasauksella n. 64,6 milj. euroa. Kuluvan vuoden merkittävänä tavoitteena on parantaa hoitoon/palveluihin pääsyä olennaisesti. Tähän on varattu talousarviossa yhteensä noin 15 milj. euron lisäpanostukset erikoissairaanhoidon, ikääntyneiden palveluihin, sosiaalipalveluihin sekä pelastustoimeen.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 128,9 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 904,7 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -775,8 milj. euroa, joka katetaan valtion 780,1 milj. euron rahoituksella. Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteeksi, muodostui 1,0 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 16,0 milj. euroa on kuluvan vuoden talousarvio 15 milj. euroa alijäämäinen.

Vuoden 2024 talousarviokirjaan on sisällytetty talousarvion toteutumiseen liittyviä taloudellisia riskejä. Talousarvioon on sisällytetty valtionrahoituksen kasvun (2,53 %) suuruinen kustannusten kasvu, joka ei alkuvuoden toteuman perusteella ole riittävä. Strategisen uudistusohjelman toteutumisessa on tunnistettu haasteita, mutta niiden talousvaikutuksia ei vielä tässä vaiheessa ole huomioitu ennusteessa. On tarkoituksena, että 1. osavuosikatsauksen yhteydessä tarkastellaan uudistusohjelman mahdollisia muutostarpeita. Henkilöstön riittävyys ja saatavuus näyttävät jatkuvan talouteen liittyvänä riskinä edellisvuoden tapaan.

Investointien toteuma tammi-maaliskuussa on 10,1 %. Rakennusinvestoinneista on toteutunut tammi-maaliskuussa 2,7 milj. euroa (15,8 %). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 1,2 milj. euroa (6,0 %). Toimittajien toimitusvaikeuksista ja hankintaprosessien viivästymisistä johtuen vuodelle 2023 suunniteltuja ja vuoden 2023 lainanottovaltuudelle toteutettavia laiteinvestointeja siirtyi vuodelle 2024 2,5 milj. euron arvosta. Siirtyneiden hankintojen toteuma alkuvuodelta on 0,6 milj. euroa. ICT-investointien toteuma on alle 0,1 milj. euroa (9,7 %). Kaikkiaan vuosien 2024–2027 investointisuunnitelma sisältää palveluverkkoon liittyviä investointikohteita yhteensä n. 80 milj. euron edestä. Kohteiden suunnittelu ja käyttö tarkentuvat vuoden 2024 aikana, kun palveluverkkovalmistelu etenee.

Henkilöstöedut laajentuivat vuoden 2024 alussa. Siun sote on vuoden 2024 alusta alkaen tarjonnut henkilöstölleen uutena henkilöstöetuutena laajan vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen. Lisäksi Siun sote tarjoaa henkilöstölleen mahdollisuuden hankkia työsuuhdepyörän.

Aluehallitukselle raportoidaan kuukausittain strategisen uudistusohjelman toteutumisesta. Seurattavina kokonaisuuksina ovat 15 miljoonan euron lisäpanostusten vaikutukset lakisääteisten palvelujen varmistamiseksi ja 10 miljoonan euron talouden tavoiteohjelman toteutuminen. Tällä hetkellä arvioidaan, että talouden tavoiteohjelma ei kokonaisuudessaan ole toteutumassa nykyisillä toimenpiteillä, joten tarvitaan uusia korvaavia toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi sekä tavoitesumman tarkastelua. Muutokset tullaan toteuttamaan siten, että kokonaisuutena talouden tavoiteohjelmalla tavoiteltava 10 milj. euron taloudelliset hyödyt saavutetaan uusien korvaavien toimenpiteiden avulla.

Talouden tavoiteohjelma muodostuu strategisen uudistusohjelman erillisistä toimeenpano-ohjelmista, joita ovat digiohjelma, henkilöstöohjelma, palvelutuotannon kehittämisohjelma, sidosryhmä- ja viestintäohjelma, sopeuttamisohjelma ja vaikuttavuusohjelma. Jokaiselle ohjelmalle on asetettu talousarviossa tavoite, jotka on purettu toimenpiteisiin.

Erilliset toimeenpano-ohjelmat jakautuvat toimintasuunnitelmiin ja nämä edelleen konkreettisiksi toimenpiteiksi. Valmistelussa on välttämätöntä tehdä toimialuerajat ylittävää yhteistyötä, jota kunkin ohjelman vastuhenkilö koordinoi. Kunkin suunnitelman/toimenpiteen hyödyt arvioidaan parhaaseen tietoon perustuen. Hyöty, jota tavoitellaan voi olla laadullinen tai määrällinen.

Ensimmäisen osavuosikatsauksen perusteella on havaittu, että toimenpideohjelmien tavoitesummiin on tehtävä muutoksia. Esitetyt muutokset ovat toteutettu siten, että kokonaisuutena tavoiteltava 10 milj. euron taloudelliset hyödyt saavutetaan uusien korvaavien toimenpiteiden avulla.

Talousarvion tuloslaskelmaosaan ei esitetä 1. osavuosikatsauksessa muutoksia. Valtionrahoitukseen on kuluvalle vuodelle tulossa vielä muutoksia vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin liittyvien oikaisuvaatimusten takia. Valtiovarainministeriö arvioi, että muutosten euromääräiset vaikutukset tulevat olemaan koko maan tasolla melko pieniä.